

www.kmkt.ff.ukf.sk
www.facebook.com/FF.KMKaT

KONTEXTY

KULTÚRY A TURIZMU

1/2026

Obsah

Editoriál 5

ANDREA MOLNÁROVÁ

Interkultúrna kompetencia vo výučbe nemeckého jazyka v terciárnom vzdelávaní:
didaktické prístupy a reflexia kultúrnej diverzity 7

MICHALA FÚSKOVÁ

Bariéry rozvoja organizácií v turizme na Slovensku: analýza vnútorných a vonkajších
faktorov 21

KATARÍNA BARAČKOVÁ

Potenciál pomalého turizmu v Poloninách: súčasné perspektívy, výzvy a možnosti
regionálneho rozvoja 33

IVANA KONTRIKOVÁ ŠUSTEKOVÁ

Drotárstvo – od vandrovného zamestnania k živému dedičstvu 51

RECENZIE:

KFINZI, D. – PESSLER, M. (eds.): *Documents of Injustice. The Case of Freud. Vienna:*
Sigmund Freud Museum GmbH, 2025, 128 p. 66

ŠEDEK J. : *Network Marketing Guide – Brno: Backstage Books, 2025, 140 s.* 69

SPRÁVY:

Pofestivalové premietanie „Ozveny Etnofilmu“ 71

Turizmus v Nitrianskom kraji ako priestor spolupráce teórie a praxe:
odborná diskusia na FF UKF v Nitre 75

Účasť Ústavu manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie na veľtrhu
Caravan Bike Travel 2026 a perspektívy spolupráce so sektorom karavaningu 78

Medzinárodná spolupráca na Nitrianskych fašiangoch. 82

Iné trasy Dušana Scholtza 86

Julia Tomesko: Kvety pre Nitru – vernisáž výstavy a workshop olejomalby 89

ÚMKTKE

ÚSTAV
MANAŽMENTU
KULTÚRY A TURIZMU
KULTUROLÓGIE
A ETNOLÓGIE

Redakčná rada:

prof. PhDr. Jaroslav Čukan, Csc. – predseda
prof. PhDr. Boris Michalík, PhD.
doc. Dr. Vladimír Senić
PhDr. Michal Kurpaš, PhD.
DrSc. Sandra Kralj Vukšić, PhD.
doc. PhDr. Monika Štrbová, PhD.
doc. PhDr. Marián Žabenský, PhD.
doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.
doc. PhDr. Zuzana Slušná, PhD.

Šéfredaktor:

doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.
E-mail: sletavajova@ukf.sk

Zodpovedná redaktorka:

doc. PhDr. Monika Štrbová, PhD.
E-mail: mstrbova@ukf.sk

Preklad do anglického jazyka:

Mgr. Jana Hučková, PhD.

Technický redaktor:

PhDr. Roman Zima, PhD.

Foto na obálke:

Workshop olejomalby
Zdroj: Adriana Varhanych, 2026

Adresa redakcie:

Kontexty kultúry a turizmu
Ústav manažmentu kultúry a turizmu,
kulturológie a etnológie
FF UKF v Nitre
Štefánikova 67, 949 74 Nitra
Tel.: 037/64 08 361
E-mail: jsollarova@ukf.sk

Všetky príspevky sú recenzované.
Neprešlo jazykovou úpravou.
Náklad: 80 ks

IČO vydavateľa: 00 157 716

Periodicita vydávania: 2x ročne

Poradové číslo periodickej tlače: 1/2026

Dátum vydania:

Ročník vydávania periodickej tlače: 19. ročník

Registračné číslo Ministerstva kultúry SR:

EV3217/09

ISSN 1337-7760

Elektronická verzia: kmkt.sk/kontexty

Drotárstvo – od vandrovného zamestnania k živému dedičstvu

Ivana Kontriková Šusteková

Kľúčové slová: drotárstvo, vandrovné zamestnanie, ľudové umenie, živé dedičstvo, Horné Považie a Kysuce

Key words: wire craft, wandering occupation, folk-art, living heritage, regions of Upper Považie and Kysuce

Abstract: Wire craft, originally a wandering occupation and a door-to-door trade, emerged in the northern part of the Trenčín County (the Upper Považie and Kysuce regions) and in several municipalities of the northern Spiš Region (villages of Kamienka, Stráňany, Jarabina, Litmanová, Veľký and Malý Lipník, Sulín, Hraničné, and Kremná). As a non-farming occupation of a portion of the male population, it represented a phenomenon that significantly influenced the traditional culture of the affected regions and sub-regions. The aim of this article is to present wire craft as part of a living heritage, focusing on its historical development from the 18th century to the present day. It discusses contemporary forms of the craft, which, among other things, serves as a tool for shaping regional and local identity.

Úvod. Drotárstvo, pôvodne vandrovné zamestnanie a podomový obchod, sa sformovalo v severnej časti Trenčianskej stolice (Horné Považie a Kysuce) a v niekoľkých obciach severného Spiša (Kamienka, Stráňany, Jarabina, Litmanová, Veľký a Malý Lipník, Sulín, Hraničné a Kremná). Ako neroľnícke zamestnanie časti mužskej populácie predstavovalo fenomén, ktorý výrazne ovplyvnil tradičnú kultúru dotknutých regiónov a subregiónov.

Pôvodne sa vyznačovalo masovosťou, hromadným výskytom v určitých oblastiach a regionálnosťou (Pranda, 1989: 59-60). Jeho hlavným zámerom ešte začiatkom 20. storočia bolo zabezpečiť rodine obživu, ktorú na primeranej úrovni neposkytovala rozdrobená a zaostalými technikami a technológiami obhospodávaná poľnohospodárska pôda. Na vznik drotárstva pôsobili aj historické, politické a najmä hospodárske faktory (bližšie Pranda, 1965; 1966). Postupne sa z domácej výroby a doplnkového zamestnania stalo hlavným zamestnaním mužov, ktorých prostredníctvom sa dostalo takmer do celého sveta, kde dosiahlo najväčšie úspechy v podnikateľskej i umeleckej činnosti (Kontrík, 2018: 56).

Aj keď drotárstvo ako súčasť sociálnych dejín a sociálnej kultúry severozápadného (a sčasti severovýchodného) Slovenska bolo už od 19. storočia predmetom záujmu bádateľov a vznikli o ňom viaceré etnologické i historické štúdie a publikácie, tieto sa zameriavali hlavne na vrcholnú fázu jeho existencie, a to na dielenské a manufaktúrne obdobie (do 1. svetovej vojny). Menšia pozornosť sa venovala problematike drotárstva po roku 1918, keď došlo k jeho postupnému úpadku, ale tiež v druhej polovici 20. storočia, keď sa transformovalo na umeleckú výrobu. Iba čiastočne je zmapované obdobie prvých dvoch desaťročí 21. storočia, keď sa drotárstvo ako kultúrny prvok stalo predmetom zápisu do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska (2017) a následne do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO (2019). V týchto súvislostiach je cieľom článku predstaviť drotárstvo ako súčasť živého dedičstva, pričom sa zameriava na prierez jeho historickým vývojom od 18. storočia až do súčasnosti. V súlade s čiastkovými cieľmi sa zmieňuje o aktuálnych podobách drotárstva, ktoré okrem iného plní úlohu jedného z mobilizačných nástrojov v procese formovania regionálnej i lokálnej identity.

Základným krokom pri koncipovaní článku bolo štúdium odbornej literatúry vo vzťahu k drotárstvu i problematike živého (nehmotného kultúrneho) dedičstva. Prvú skupinu diel reprezentujú štúdie Adama Prandu *Príčiny vzniku a rozvoja doplnkových zamestnaní na Kysuciach*, 1. a 2. časť (1965 a 1966), *Vandrovné zamestnania* (1989) a *Slovenské drotárstvo* (1978); Alojza Pavlíka *Vývin drotárstva na severozápadnom Slovensku do prvej svetovej vojny* (1968); Jána Komu *Spišské drotárstvo* (1992); Kataríny Hallobovej *Slovenské drotárstvo kedysi a dnes* (1998) či Alojza Kontríka *Výrobky drotárov z Kysúc: 19. storočie – medzivojnové obdobie* (2010), *Migrácie kysuckých drotárov na územie Čiech, Moravy a Sliezska v medzivojnovom období* (2018), *Drotári zo Zákopčia v medzivojnovom období*, 1. a 2. časť (2023), ale tiež publikácie Vladimíra Ferka *Svetom, moje, svetom...* (1985), Karola Guleju *Svet drotárov* (1992), Jany Adamusovej a kolektívu *Drotárstvo: Veľká kniha o slovenskom drotárstve* (2010), prípadne trilógia Ladislava Fapša a Mariána Mrvu (2010, 2012, 2015). V rôznej miere riešia vznik drotárstva

a jeho premeny do polovice 20. storočia (výnimočne do súčasnosti); opisujú obyčajové tradície a morálku drotárov ako špecifickej socioprofesijnej skupiny, ich odev, výrobné techniky a stratégie zaobstarávania obživy, ale i sociálne pomery, z ktorých vzišli.

Druhú skupinu predstavujú dokumenty a publikácie venované otázkam vymedzenia, ochrany, využívania a zachovávaného nehmotného kultúrneho dedičstva, ktoré sa v súčasnosti okrem iného považuje za dôležitý prvok identity jednotlivých spoločenstiev a významný faktor udržateľného regionálneho rozvoja.¹ V tejto súvislosti spomeniem *Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva* z roku 1972, s ktorým súbežne sa začal kreovať *Zoznam svetového dedičstva*, ale tiež prijatie dokumentu *Odporúčanie na ochranu tradičnej kultúry a folklóru* (1989). Zabúdať netreba na *Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva* (2003). Z vedeckých prác, venovaných problematike živého dedičstva, možno uviesť knižnú publikáciu Alexandry Bitušikovej *Kultúrne dedičstvo a regionálny rozvoj: etnologická perspektíva* (2018) a štúdie Daniela Luthera *Kultúrne dedičstvo, identita a turizmus* (2013), Zuzany Beňušekovej a Moniky Pavlicovej *Nemateriálny kultúrny dedičstvo* (2021) či Zuzany Beňušekovej a Sanji Zlatanovič *Editoriál: Revitalizácia a fungovanie kultúrneho dedičstva vo verejnom priestore* (2024).

Popri štúdiu odbornej literatúry sa realizoval terénny výskum, a to v súvislosti s riešením projektu APVV-23-0660 *Prvky nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO: Inštrumentalizácia a kultúrne reprezentácie v kontexte turizmu a regionálneho rozvoja na Slovensku*. Pozostával z priameho pozorovania a neriadených (neštandardizovaných) rozhovorov s vybranými *stakeholdermi* – pracovníkmi pamäťových inštitúcií (Považské múzeum v Žiline a Kysucké múzeum v Čadci), ktoré zhromažďujú, triedia, odborne uchovávajú a ďalej vedecky spracovávajú drotárske artefakty, ako aj s nositeľom a pokračovateľom drotárskej tradície na Kysuciach a Hornom Považí – Jurajom Šeríkom.

Historické kontexty drotárstva. Počiatky drotárstva na Slovensku siahajú pravdepodobne do prelomu 17. a 18. storočia, teda do obdobia, keď sa pracovné migrácie v Uhorsku stávali čoraz frekventovanejšími. Pôvodne sa sformovalo ako doplnkové zamestnanie niekoľkých jednotlivcov, najmä z Veľkého Rovného, Kolárovíc, Papradna a Dlhého Poľa (Hallonová, 1998: 46). Časom sa stalo hlavným zdrojom príjmov aj mužskej časti populácie

1 Udržateľný rozvoj spoločnosti a jej historicky podmienených kultúrnych špecifik je úzko spätý s rozvojom krajiny a jej regiónov v hospodársko-ekonomických súvislostiach. Vývoj spoločenstiev je však podmienený nielen ekonomickým a hospodárskym rastom, ale jeho súčasťou je aj nehmotná nadstavba. Tá spočíva v sociokultúrnych hodnotách a tradíciách, ktoré sú identifikačným znakom jednotlivých komunít. V tomto kontexte už Jacinthe Bessière v článku *Local Development and Heritage: Traditional Food and Cuisine as Tourist Attractions in Rural Areas* (*Sociologia Ruralis*, roč. 38, č. 1, 1998, s. 21-34) označila kultúrne dedičstvo za rezervoár významov potrebných pre pochopenie sveta, pričom ho definovala ako sociálny konštrukt, ktorý sa vyvíja a neustále mení (Krišková, 2018: 97).

na Kysuciach, kde k prvým drotárskym obciam patrili Zákopčie a Nesluša (Klapita, 1992: 43), neskôr Vysoká nad Kysucou, Turzovka, Rudinská, Dunajov, Krásno nad Kysucou, Ochodnica, Makov, Staškov, Olešná, Podvysoká, Korňa, Raková, Stará Bystrica, Lodno, Rudina, Dunajov, Kysucké Nové Mesto a Snežnica. Od začiatku 20. storočia sa rozšírilo aj na Hornom Spiši a Zamagurí, kde malo charakter sezónneho doplnkového zamestnania (bližšie Koma, 1992).

Kým na Spiši (a sčasti Šariši) sa drotárstvo udomácnilo zrejme pod vplyvom drotárov z Horného Považia a Kysúc, na severozápadnom Slovensku jeho počiatky možno spájať s intenzívnym obchodným stykom tejto oblasti so Sliezskom, kde už v 16. – 17. storočí pôsobili manufaktúry na výrobu drôtu (Pranda, 1978: 5). Kysuckí i považskí povozníci – *furmani* dovážali do Uhorska železiarske výrobky a drôt z Malej Morávky a Frýdlantu nad Ostravicou, kým v opačnom smere vozili drevo, železnú rudu (až z Liptova), čím sa im umožnil styk s výrobou drôtu a jeho uplatnením v obchode i remesle. Za najstaršiu (nepriamu) písomnú zmienku o drotárstve sa považuje 6-zväzkový *Slowár slowenski-česko-latinsko-nemecko-uherski* od Antona Bernoláka, kde sa na strane 499 uvádzajú heslá *drót*, *drótár*, *drótárství* a *drótovať* (Kontrik, 2018: 56).

Prvú priamu zmienku o drotároch možno pripísať Jánovi Čaplovičovi, ktorý v časopise *Hesperus* publikoval prácu *Slowaken in Ungarn* (1818 – 1820), v ktorej popri iných vandrovných zamestnaniach Slovákov spomenul drotárstvo, napríklad: „Mnohí z nich sa zatúlajú až do Turecka, do Nemecka, Talianska a Francúzska a niekoľkých videli dokonca už aj v Amerike. Platí to najmä o šafraníkoch, olejkároch, čipkároch, plátenníkoch, pytlíkároch a drotároch. Títo sa najviac činia, najčastejšie sa rozbiehajú do sveta a robia najlepšie obchody“ (Čaplovič, 2021). V tomto období ešte opravovali hlinený riad (ale aj porcelán, hospodárske náradie z dreva, prútie, slamy a podobne) *haftovaním*, teda prevlečením drôtu cez dierky navŕtané v nádobe; neskôr ho (vrátane nových nádob) začali opletať drôtenou sieťou (bližšie Guleja, 1992). Súčasne sa drotárstvo začalo meniť z domáckej výroby na vandrovné zamestnanie, ktoré v priebehu 19. storočia prerástlo do dielenskej fázy, keď sa viacero hornopovažských a kysuckých drotárov stalo slobodnými podnikateľmi, šikovne využívajúcimi novovznikajúce trhy.²

2 Vandrovný spôsob zamestnania v tomto období bol príznačný najmä pre starších drotárov, ktorí sa nedokázali prispôbiť práci v dielni a po roku 1875 opravovali plechový, neskôr aj smaltovaný riad (hrnce, rajnice, pekáče a iné) plátaním plieškami – *flekovaním*, letovaním a cínovaním. Ostatní sa začali usádzať v oblastiach (v mestách aj na vidieku), v ktorých sa im darilo a v prenajatých príbytkoch si zriaďovali provizórne dielne. Vedúci dielne sa nazýval *majster* alebo *gazda*. Bol to drotár, ktorý mal vydaný živnostenský list a zamestnával niekoľko drotárov aj mladých chlapcov – *džarkov* (drotárskych učňov) i podomových obchodníkov – *hauzírov* či *hauzírerov*, ktorí podomovým spôsobom predávali tovar vyrobený v dielnach, napríklad vešiaky, pasce na myši a potkany, podložky pod žehličky a horúce hrnce, náhubky pre psov a dobytok, šparáky do fajok, oberáky na ovocie, lieviky, pekáče, strúhadlá, cedidlá, krhly či sväteničky (Ferko, 1985: 91-92).

V drotárskych dielnach sa vyrábal drotársky tovar podľa potrieb a vkusu miestneho obyvateľstva. Od polovice 19. storočia sa sortiment drotárskych výrobkov rozšíril o produkty z plechu a zvyšovala sa ich kvalita. Najlepšie podmienky na dielenskú činnosť mali drotári na území dnešného Nemecka, kde sa ako prví oboznámili s novými technológiami a výrobnými postupmi. V dielnach zavádzali moderné stroje, ktoré sa časom rozšírili aj do drotárskych dielní na území dnešného Ruska, Poľska či Rakúska (Klapita, 1992: 44). Koncom 19. storočia sa z niektorých drotárskych dielní vyvinuli manufaktúry (Rusko, Nemecko, USA, Poľsko, Balkán, Maďarsko, Francúzsko, Švajčiarsko, Rumunsko, Malá Ázia), v ktorých bola zamestnaná väčšina drotárov z Trenčianskej stolice a ich sortiment sa rozšíril o zdobené úžitkové i umelecké predmety. Išlo najmä o esteticky stvárnené lyžičníky, rámy na fotografie, zrkadlá a obrazy, košíky na pečivo a vajčka, vešiaky na kľúče a odevy, podnosy na pivové poháre, stojany na pohľadnice, mydlovničky, ozdobné kvetináče (Belgicko a Holandsko), hračky a vtáčie kletky (Poľsko a Rusko), skelety na lustre, pohrebné vence, nákupné košíky (USA), pražiče na kávu, samovary, lopatky a klampiarske výrobky.³ Vznik drotárskych manufaktúr sa dá považovať za jeden z vrcholov podnikania drotárov, hoci len malá časť z nich sa stala ich majiteľmi. Manufaktúry spravidla boli zariadené na kombinovanú výrobu z drôtu a plechu. Vykonávali sa v nich drotárske, plechárske, klampiarske a neskôr medikovácke a zámočnícke práce. Na svoju dobu boli vybavené výkonným strojovým parkom, ktorý zodpovedal výrobnému charakteru dielne (Kontrik, 2020: 14).

Výrazné obmedzenie dielenskej práce i vandrovných drotárov v niektorých krajinách spôsobila 1. svetová vojna. Jej vypuknutie v roku 1914 znamenalo pozvoľný zánik drotárskych dielní a manufaktúr v európskych krajinách, nielen v dôsledku vojenských akcií a nimi spôsobených materiálnych škôd, nutnosti narukovať do armády, hospodárskej stagnácie, ale aj kvôli vypuknutiu bolševickej revolúcie v Rusku (1917) a rozpadu Rakúsko-Uhorska po skončení vojny. Aj z toho dôvodu sa drotárske dielne a manufaktúry po roku 1918 udržali a ďalej rozvíjali už len na území USA (Pranda, 1978: 59), kým v Európe sa drotári museli vyrovnávať so stratou niekdajších odbytov, novým politickým usporiadaním, zmenenými hospodárskymi pomermi i uzavretím hraníc nástupníckych štátov po zániku Rakúsko-Uhorska. Do novovzniknutého Československa sa tak vracali nielen drotári z Ruska, kde bolo zlikvidované súkromné vlastníctvo a drotárskym majstrom sa len výnimočne podarilo zachrániť časť majetku, ale aj z územia Rakúska, Poľska, Maďarska a Balkánu. Doma si otvárali klampiarske dielne, prípadne obchody

3 Koncom 19. storočia začali niektorí drotárski majstri zhotovovať remeselné a výtvarne náročne spracované a bohato zdobené úžitkovo-dekoratívne predmety (hlavne na objednávku). K predstaviteľom umelecko-remeselného smeru spracovania drôtu v tomto období i v nasledujúcich desaťročiach patrili Jozef Holánik-Bakeľ a jeho zať Jakub Šerík-Fujak z Dlhého Poľa (Hallonová, 2010: 86-88).

alebo krčmy. Väčšinou sa však vrátili nemajetní. Časť z nich sa preorientovala na podomový obchod s drôteným, plechovým a najmä galantérnym tovarom na území Čiech, Moravy a Sliezska, pričom tieto oblasti boli posledné, kde sa drotárstvo vykonávalo ako vandrovné zamestnanie (Kontrik, 2010b: 63).

Po dielenskom a manufaktúrnom období, spojenom s rozmachom drotárstva, keď vo svete pôsobilo cca 330 drotárskych manufaktúr (priemerne so 4 – 10 zamestnancami) a 6 veľkých tovární (bližšie Guleja, 1992), drotárstvo opätovne nadobudlo charakter potulného zamestnania.⁴ Spájalo sa s opravami kuchynského riadu, poľnohospodárskeho náradia a náčinia a odpredajom drobných predmetov z drôtu a plechu, ako boli vešiaky, šparáky, podložky pod hrnce a žehličky, plechy na pečenie, pasce na hlodavce a podobne. Častejšie boli vnímaní ako osoby, ktorých aktivity sa spájali so zneužívaním drotárskych pomocníkov – *džarkov* na žobranie. Postavenie drotárov po roku 1918 sa však zhoršilo nielen v dôsledku straty výrobnéj základne úspešných drotárskych podnikateľov v Nemecku, Rusku, Poľsku a inde. Ich situáciu v novom štátnom útvare komplikovala konkurencia lacného českého továrenského vyrábaného tovaru. Východisko z tejto situácie malo priniesť založenie *Prvého slovenského družstva umeleckého plechárskeho a drôteného priemyslu* na valnom zhromaždení vo Veľkej Bytči (10. októbra 1920), ktorého sídlom sa stala Žilina (Bartlová, 1992: 16; Kontrik, 2012: 294).

V nadväznosti na ustanovenia valného zhromaždenia sa vo Veľkom Rovnom a Vysokej nad Kysucou plánovalo vybudovať dva základné závody; dva menšie mali vzniknúť v Kysuckom Novom Meste a Turzovke. Pre finančné problémy časť zakladateľov drotárskeho podniku v jeseni 1921 založila akciovú spoločnosť *Nektár* na výrobu plechových konzerv a spracovanie ovocia. Zostávajúca časť zakladateľov družstva sa 16. júla 1922 rozhodla pre jeho likvidáciu a vstúpila do Nektáru (Svetom..., 1991: 17-18). V roku 1923 Ministerská rada uvoľnila Nektáru pôžičku pod podmienkou, že výrobný program bude zahŕňať výlučne drôtený a plechový tovar a akciová spoločnosť prijala názov *Drotár*. Výroba bola spustená vo februári 1924, avšak pre platobnú neschopnosť bol rozpredaný majetok spoločnosti v roku 1926 na verejnej dražbe, čím definitívne skončil prvý pokus o prechod drotárstva na priemyselnú veľkovýrobu na území Slovenska v medzivojnovom období (Kontrik, 2012: 294).

Sociálne pomery drotárov sa ešte výraznejšie zhoršili v dôsledku vypuknutia svetovej hospodárskej krízy (1929), ktorá Slovensko zasiahla naplno od roku 1930. Drotári sa museli vyrovnáť so zmenšením zárobkových možností a poklesom svojho sociálneho statusu, najmä v prípade niekdajších majiteľov drotárskych dielní, ale tiež s narastajúcou konkurenciou z vlastných radov v dôsledku prudkého nárastu ich početného stavu. Na to poukazovala aj správa

Župného úradu v Martine, ktorý v prípise úradom oznamoval, že drotári zaplavili viaceré okresy a žiadali, aby sa obmedzilo vydávanie povolení na túto činnosť (Pavlik, 1976: 9). Mnohí Kysučania, ktorí pôvodne začínali ako drotári, sa preto preorientovali na podomový obchod a oprava riadu drotárskymi technikami sa stala len doplnkom ponúkaných služieb, čo dokladajú aj archívne pramene: „Už od svojho malého veku chodil som ako drotár a konal som všetky drotárske práce. Časom však bolo nás už tolko, že nevedel som zarobiť ani na svoju každodennú výživu a keďže som sa mal starať ešte i o rodinu, nútený som bol porobiť potrebné kroky, aby som obdržal podomoobchodnú povolenku, ktorá by mňa oprávňovala ku prevádzaniu podomového obchodu“ (ŠA v Žiline so sídlom v Bytči, p. Čadca, f. OÚ KNM, inv. č. 211, k. 134/1930).

Po roku 1918 teda možno konštatovať pozvoľný úpadok drotárstva, ktoré sa často spájalo so žobraním, preto proti nemu čoraz častejšie zakročovali československé štátne orgány, ktoré sprísňovali vydávanie drotárskych legítimácií aj kontroly ich platnosti. Ďalší vývoj drotárstva poznamenalo rozbitie Československa a vypuknutie 2. svetovej vojny v roku 1939, keď sa činnosť drotárov obmedzila prevažne na územie Slovenska. Kvôli vandrovnému spôsobu života sa dostali do podozrenia, že robili spravodajcov pre nepriateľské mocnosti. Týkalo sa to najmä tých, ktorí pôsobili na východe krajiny (Šusteková, 2008: 144). Práve v podmienkach slovenského štátu sa však urobili opätovné kroky na založenie svojpomocného drotársko-plechárskeho družstva. Stalo sa tak 2. marca 1941 na zakladajúcom zhromaždení v Dlhom Poli za prítomnosti 40 členov, pričom aktívne bolo od začiatku roka 1942. Súčasne sa začalo uvažovať o zriadení drotárskeho múzea, ktoré by zbieralo, dokumentovalo a uchovávalo predmety súvisiace s drotárstvom.⁵ Iniciátorom týchto aktivít bol Karol Guleja, ktorý už v júli 1940 v Dlhom Poli zorganizoval výstavu drotárskych výrobkov a dokumentov s názvom *Výstava drotárstva a jeho národopisu* (bližšie Svetom..., 1991).

Napriek tomu situácia drotárov bola komplikovaná a výraznejšie sa nezlepšila ani po roku 1945, keď sa spustila ďalšia séria opatrení, smerujúcich k likvidácii vandrovných zamestnaní. Argumentovalo sa tým, že „súčasnú hospodársku pomery poskytujú tolko pracovných príležitostí, že pri ich využití môžu všetci [...] z poctivej práce slušne vyžiť“ (ŠA v Žiline so sídlom v Bytči, p. Čadca, f. OÚ Čadca, inv. č. 133, k. 50/1947). Najmä mladíkom a mužom v strednom veku sa odporúčalo, aby sa v rámci dvojročnice zapojili „do tvorivej a budovateľskej práce osožnej jednotlivcovi i celku“ (ŠA v Žiline so sídlom v Bytči, p. Čadca, f. OÚ Čadca, inv. č. 133, k. 50/1947). Pomery sa ešte výraznejšie skomplikovali po zmene politickej situácie v Československu

5 V tejto súvislosti vznikol v rokoch 1940 – 1942 súbor drôtených plastík, zobrazujúcich modely dopravných prostriedkov, technických zariadení, ale aj figuríny ľudí, zvierat a rozprávkových bytostí. Ich autormi boli Pavol Švábek z Veľkého Rovného, Jozef Kaprálik z Dlhého Poľa a Jozef Kerak (Hallonová, 2010: 89).

4 Výnimku tvorili malé drotárske dielne, neraz totožné s bytmi – *kvartýrmi*, v ktorých bývali (Kontrik, 2010a: 14).

po februárovom prevrate 1948. Od roku 1949 bolo možné povoliť nové podomové živnosti „*správkarské*“ (drotári, sklenári, brusiči, opravári dáždnikov a iní) len so súhlasom krajských národných výborov. Staré drotárske legiti-mácie mohli predĺžiť okresné národné výbory vo vlastnej kompetencii iba osobám (invalidom) starším ako 45 rokov, existenčne odkázaným na drotár-stvo. V tomto období sa k drotárstvu vrátili aj tí, ktorí sa po roku 1918 pre-orientovali na podomový obchod. Využili fakt, že na trhu bol nedostatok kuchynského riadu a náradia. Ich služby boli vyhľadávané vďaka relatívne nízkym cenám a absencii predmetov dennej potreby v obchodoch. Za opravu deravého hrnca v roku 1951 žiadali 1,50 Kčs, za výmenu dna na väčšom hrnci 2 Kčs, za výmenu uší 3 Kčs (Šusteková, 2008: 150-151). Mnohí v tejto činnosti pokračovali ešte v 60. rokoch a začiatkom 70. rokov i napriek tomu, že úrady napokon pozastavili vydávanie drotárskych legítimácií s odôvodnením, že na Slovensku nie sú príslušníci tohto zamestnania potrební.

Drotárstvo v súčasnosti. Aj keď druhá polovica 20. storočia sa niesla v znamení pozvoľného úpadku až zániku drotárstva ako vandrovného za-mestnania, zároveň došlo k jeho oživeniu ako umeleckej výroby. Do istej miery k tomu prispelo zriadenie Považského múzea v Žiline (pôvodne Múzea Žiliny, Mestského múzea, neskôr Krajského múzea v Žiline), ktorého súčasťou sa stala expozícia drotárstva, v roku 2019 premenená na Pavilón drotárstva. Zvýšený záujem o drotárstvo možno datovať od 90. rokov 20. storočia, keď sa začali hľadať nové spôsoby a možnosti jeho využitia, okrem iného prostred-níctvom Ústredia ľudovej umeleckej výroby (ÚLUV)⁶ a Považského múzea, ktoré od roku 1990 organizuje každoročné *Stretnutia drotárskych majstrov* pre umeleckým remeselníkov a neprofesionálnych výtvarníkov zo Slovenska i Česka, pracujúcich s drôtom. Popri tom od roku 1995 na báze výtvarného salónu s trojročnou periodicitou realizuje cyklus výstav *Premený drôtu* (bližšie Hallonová, 2010). Aj tieto aktivity umožnili revitalizáciu drotárstva, ktoré sa prenieslo z úžitkovej do umeleckej a dekoratívnej sféry.

Oživenie drotárskej výroby v jej umeleckej podobe možno spájať aj roz-vojom súkromného podnikania po novembri 1989 a vznikom Slovenskej republiky (1993), keď sa drotárstvo začalo vnímať ako významný činiteľ pri vytváraní sociálnych a obchodných interakcií v domácom aj medzinárodnom meradle. Začiatkom 90. rokov sa stalo jedným z nástrojov formovania slo-venskej národnej identity, a to cez poukazovanie na životaschopnosť, podni-kavosť a cieľavedomosť slovenských drotárov, ich životné osudy a obchodné aktivity doma i v zahraničí. V tomto období sa začalo zvyšovať povedomie laickej verejnosti o danej problematike, okrem iného vďaka vydaniu knižnej

6 ÚLUV už koncom 60. rokov urobil prvé pokusy o obnovenie drotárskej ľudoumeleckej výroby, spočiatku v oblasti produkcie drobných umeleckých predmetov, najmä šperkov a odevných doplnkov. Zároveň začali vznikáť prvé kolekcie úžitkových predmetov podľa pôvodných vzorov (bližšie Hallonová, 2010).

publikácie Karola Guleju *Svet drotárov* (1992) či románu Vladimíra a Andre-ja Ferka *Ako divé husi* (1994), neskôr sfilmovanému do podoby trojdielnej ságy o drotárskej rodine Kypúsovcoch (2000). Zvýšený záujem o drotárstvo viedlo v roku 1994 k založeniu Dielne umelecko-úžitkového drotárstva pri Drôtovni, a.s. Hlohovec, ktorá podľa K. Hallonovej (2010: 92) preklenula viac ako polstoročnú absenciu drotárskej výroby na Slovensku.⁷

Okrem produkcie úžitkových a dekoratívnych výrobkov z drôtu sa drotárstvo od začiatku 21. storočia dostávalo do širšieho povedomia záslu-hou vydania ďalších knižných publikácií (napríklad *Slovensko: Veľká kniha o slovenskom drotárstve*, 2010), organizovaní drotárskych workshopov, tvorivých dielní a výstav. Zintenzívnila sa akvizičná činnosť pamäťových in-štitúcií vrátane Kysuckého múzea v Čadci a Ľubovnianskeho múzea – hradu v Starej Ľubovni, ktoré popri Považskom múzeu v Žiline začali so systema-tickejším výskumom a budovaním zbierkového fondu drotárstva z územia svojej pôsobnosti. O oživenie drotárskej tradície začiatkom 90. rokov sa zaslúžili aj potomkovia starých drotárskych rodín Šeríkovcov/Holánikov-cov a Hozákovcov. Kým Róbert Hozák s väčšími či menšími odchýlkami pokračuje v práci deda Alexandra Hozáka, Juraj Šerík nadviazal na tvorbu pradedu Jozefa Holánika-Bakeľa, v ktorého dome v Dlhom Poli v roku 2018 otvoril Drotárske múzeum Jozefa Holánika Bakeľa. V tejto súvislosti možno spomenúť aj zriadenie Múzea Drotárie vo Veľkom Rovnom, ktoré v spoluprá-ci s tamojším obecným úradom spravuje Ladislav Fapšo, drotár a niekdajší konzervátor drotárskych zbierok Považského múzea v Žiline.

V 90. rokoch a prvých desaťročiach 21. storočia sa drôt a drotárske techniky začali uplatňovať aj v súkromnom podnikaní. Dôkazom je stánkový (neskôr online) predaj výrobkov z drôtu s rôznou umeleckou hodnotou: od drobných šperkov cez odrôtované kraslice, krčahy a misky až po drôtené plastiky a zlo-žité predmety, ako pozlátené či postriebrené ruže, pochrómované, pocínované alebo ródiované nástenné kríže, vázy, šperkovnice, miniatúry bicyklov, det-ských kočíkov, kolísk a iné, ktoré sa zároveň stali súčasťou stabilnej ponuky turistických informačných kancelárií v Žiline, Čadci či Starej Bystrici, ale aj niektorých súkromných galérií. Od tohto obdobia drotárstvo tiež plní úlohu jedného z mobilizačných nástrojov v procese vytvárania národnej, regionálnej a lokálnej identity. Dôkazom sú aktivity spomínaných múzeí, ale aj miest-ných samospráv (napríklad Čadca, Veľké Rovné, Dlhé Pole),⁸ neziskových

7 Vznikla ako chránené pracovisko pre zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou pod ve-dením Ladislava Jurovatého. Ich produkty sa okrem slovenského trhu predávali v Česku, Nemecku a Rakúsku. Hoci v roku 2001 zanikla, niektorí jej bývalí zamestnanci pokračovali v drotárskej tvorbe aj neskôr (Hallonová, 2010: 92).

8 Kým vo Veľkom Rovnom a Dlhom Poli boli zriadené súkromné, respektíve obecné „drotárske“ múzeá, v Čadci sa od roku 2005 v rámci Bartolomejského hodového jarmoku konalo podujatie Drôtománia, pôvodne zamýšľané ako drotársky festival, pozostávajúci z praktickej aj odbornej časti. Do súčasnosti z neho zostalo pravidelné prezentovanie a stánkový predaj výrobkov umeleckých drotárov Juraja Šeríka, Róberta Hozáka, prípadne Ladislava Fapšu, a udeľovanie *Ceny Karola Guleju*.

organizácií (napríklad Kysucká kultúrna nadácia⁹) a jednotlivcov, vrátane Juraja Šeríka, ktorý v roku 2013 začal zhotovovať drôtené Srdce pre Slovensko, aby ho odovzdal vtedajšiemu prezidentovi Slovenskej republiky Ivanovi Gašparovičovi.¹⁰ V roku 2015 reprezentoval Slovenskú republiku na svetovej výstave Expo Miláno. V súčasnosti zhotovuje malé postriebrené drôtené dvojkríže (ozdobné ihlice do klop saka), a to v duchu myšlienky: „Z lásky k vlasti, z úcty ku koreňom, zo srdca drotára, z rúk pokračovateľa rodu Holánika a Šeríka. Pre každého, kto nosí Slovensko v hrudi a teraz aj na hrudi“ (FB Juraj Šerík, 2026).

Podobne ako iní *stakeholderi* – aktéri so záujmom o kultúrne dedičstvo (napríklad ostatní súčasní drotári, teda nositelia daného kultúrneho prvku, pamäťové inštitúcie, rôzne typy samospráv, podnikateľské subjekty) Juraj Šerík investuje do jeho ochrany a propagácie svoju prácu, finančný aj kultúrny kapitál. Príkladom je rekonštrukcia dreveného obydlija Jozefa Holánika-Bakeľa a zriadenie už spomínaného múzea, ale aj spoločné aktivity s Múzeom Drotárie vo Veľkom Rovnom, napríklad v podobe komentovanej prehliadky drotárskej expozície s Ladislavom Fapšom (15. februára 2026), spoluorganizovanej nadšencami Barborskej (baníckej) cesty z Lubietovej a Drotárskej cesty z Dlhého Poľa.¹¹ V priestoroch múzea organizuje prehliadky s tvorivými dielňami pre deti z materských škôl, žiakov základných¹² a študentov stredných a vysokých škôl. Dospelým záujemcom boli určené podujatia, ako napríklad *Dlhopolské voňavé Vianoce v múzeu* (14. decembra 2025) či *Dlhopolské drápačky v múzeu* (14. – 16. januára 2026).

Avšak nielen v obciach takzvanej *Drotárie* drotárstvo ako súčasť nehmotného kultúrneho dedičstva nadobúda nové funkcie a spoločenskú hodnotu. K jeho inštrumentalizácii dochádza aj v iných lokalitách. Výrobe z drôtu sa venujú výrobcovia v rámci celého Slovenska, hlavne na Hornom Považí (Žilina a okolie), Kysuciach (Čadca a okolie), Orave (Námestovo, Nižná), v Turci (Martin), Ponitří (Leopoldov), na Spiši (Levoča), v Tekove (Maňa, Žiar nad Hronom) či Bratislave (Drotárstvo zapísané do zoznamu UNESCO, 2019). V podobe suvenírov, jarmočného tovaru, finančne nákladných darov zahraničným

9 Od roku 2007 udeľuje *Cenu Karola Guleju* osobnostiam, ktoré sa významnou mierou pricinili o šírenie dobrého mena drotárstva. Kysucká kultúrna nadácia tiež iniciovala zhotovenie drôtených sôch Jána Palárika, Andrewa Eugena Cernana, Jozefa Kronera a pápeža Jána Pavla II., ktorých autorom bol Ladislav Jurovatý. Doplňala ich *Zlatá kniha drotárstva*, zhotovená Ivanom Galambošom z kože a ručne vyrábaného papiera. Pôvodne boli vystavené v priestoroch Kysuckého múzea v Čadci, neskôr v Dome kultúry. V súčasnosti sa nachádzajú vo Vysokej nad Kysucou, Starej Bystrici a inde.

10 Dva roky predtým (2011) vyhotovil *Srdce pre Čadcu*, ktoré malo prezentovať mesto ako miesto so srdcom, otvorené každému človeku.

11 Je zároveň jeden z iniciátorov myšlienky na vybudovanie turisticko-náučného chodníka Drotárska cesta, prepájajúceho Dlhé Pole a Veľké Rovné, ktorý má prispieť k rozvoju vidieckeho turizmu a zvýšeniu atraktivity oboch obcí.

12 Ide najmä o žiakov miestnej základnej školy, ktorá do školského vzdelávacieho programu zaraďuje prvky prierezovej témy Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra. Deti z Materskej školy v Dlhom Poli zasa navštevujú Drotárske múzeum Jozefa Holánika-Bakeľa v rámci Týždňa povolání a remesiel. Aj tým sa u nich buduje lokálna a regionálna identita.

návštevám, „drotárskych“ turistických a náučných chodníkov, expozícií a výstav, workshopov, prednášok, spoločných aktivít v rámci cezhraničnej spolupráce s Poľskom a Českom, ale tiež podnikateľským aktivitám jednotlivých drotárov sa využíva na dosahovanie ekonomických a spoločenských cieľov. Zároveň slúži na politickú reprezentáciu na lokálnej, regionálnej, národnej či medzinárodnej úrovni. Drotárstvo, ktoré bolo v roku 2017 zapísané do *Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska* a od roku 2019 je súčasťou *Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO*, sa tak stáva predmetom komodifikácie či monetizácie i nástrojom a inšpiráciou pre časť rozvojových aktivít regiónov a obcí.

Samosprávy, rôzne záujmové zoskupenia, organizácie a jednotlivci sa snažia poukázať na význam drotárstva v živote obyvateľstva dotknutých regiónov či subregiónov v minulosti. Okrem vyššie uvedených aktivít možno spomenúť murál *Drotár* na budove lekárne Fontána v Čadci, vyhotovený podľa fotografie drotára Jána Tabačára z roku 1920, o ktorom sa majiteľ lekárne vyjadril: „*Mysleli sme si, že to bude zaujímavé spojenie. Môžeme byť hrdí na našu drotársku minulosť a chceme na ňu poukázať moderným spôsobom prostredníctvom murálnej malby, ktorú vytvorila sprejeri. Storočný odkaz môže byť podaný aj takto. Chceme ukázať, že aj Čadca môže byť moderné mesto*“ (Kolembus, 2023).

Záver. Parafrázujúc slová A. Bitušíkovej (2017: 8-10) drotárstvo ako súčasť živého dedičstva prepája minulé, súčasné a budúce generácie. Ukazuje sa, že jednotliví aktéri – *stakeholderi* si v rôznej miere uvedomujú, že drotárstvo sa nededí od predkov automaticky, ale je potrebný záujem o minulosť a vlastné „korene“. Súčasne sa predpokladá priama interakcia s nositeľmi daného kultúrneho prvku. Okrem zachovávanía, propagácie či ekonomického využitia drotárstva ako kultúrneho prvku sa začína kladť dôraz na jeho využitie v oblasti vzdelávania, ale tiež pri formovaní lokálnej a regionálnej identity. Do popredia sa dostávajú otázky o jeho úlohu a potenciáli v udržateľnom lokálnom/regionálnom rozvoji a ekonomike, aj v kontexte možností vytvárania nových pracovných príležitostí. Práve v tejto súvislosti sa otvára priestor na ďalší výskum drotárstva, zameraný na sledovanie vplyvov a reflexií rozvíjajúcich sa aktivít u obyvateľov a návštevníkov príslušných regiónov či lokalít.

Múzeá, galérie i osvetové pracoviská narábajú s drotárstvom nielen v intenciách jeho ochrany, ale aj v nových súvislostiach. Ako príklad môžu poslúžiť aktivity Považského múzea v Žiline, ktoré boli v roku 2017 zapísané do Zoznamu najlepších spôsobov ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku. Spočívajú v komplexe výskumných, akvizičných, prezentačných, výstavných, publikačných, edukačných a propagačných činností smerujúcich k vyhľadávaniu, dokumentovaniu, trvalému uchovávaniu hmotných i nehmotných pamiatok, dokladov i poznatkov o danej problematike. Spolu so súčasnými nositeľmi drotárskych tradícií oživujú pôvodné zručnosti spracovania drôtu, popularizujú ich a hľadajú ďalšie možnosti využitia (Dokumentácia a ochrana drotárstva v Považskom múzeu v Žiline, 2017).

Článok vznikol v rámci projektu APVV-23-0660 s názvom „Prvky nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO: Instrumentalizácia a kultúrne reprezentácie v kontexte turizmu a regionálneho rozvoja na Slovensku“ (Supported by APVV-23-0660 project “UNESCO Intangible Cultural Heritage Elements: Instrumentalization and Cultural Representations in the Context of Tourism and Regional Development in Slovakia”)

Literatúra a pramene:

- BARTLOVÁ, A. Ekonomicko-sociálna štruktúra obyvateľstva na Slovensku v rokoch 1918 – 1938 a miesto slovenských drotárov v nej. In: *Drotárstvo ako remeslo, umenie a podnikateľská aktivita: Zborník z konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti 50. výročia vzniku Mestského múzea v Žiline 2. a 3. júna 1992.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline, 1992. s. 15-19.
- BEŇUŠKOVÁ, Z. – PAVLICOVÁ, M.: Nemateriální kulturní dědictví jako předmět etnologického výskumu. *Slovenský národopis*, roč. 69, č. 1, s. 5-13.
- BEŇUŠKOVÁ, Z. – ZLATANOVIČ, S.: Editoriál: Revitalizácia a fungovanie kultúrneho dedičstva vo verejnom priestore. *Slovenský národopis*, roč. 72, č. 1, s. 3-13.
- BITUŠÍKOVÁ, A.: Kultúrne dedičstvo vo vzdelávaní a výskume: nové trendy a prístupy. In: Chomová, S. (ed.): *Kultúrne dedičstvo v kontexte vzdelávania: Zborník z konferencie.* Národné osvetové centrum: Bratislava, 2017. s. 8-13.
- ČAPLOVIČ, J.: Slováci v Uhorsku. *Zlatý fond Sme*. 2021, [online] (cit. 21-02-2026) Dostupné na: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/861/Caplovic_Slovaci-v-Uhorsku/3.
- FAPŠO, L. – MRVA, M.: *Drotárova cesta.* Žilina: Facta Non Verba, o.z., 2010.
- FAPŠO, L. – MRVA, M.: *Príbeh drotára: Pavol Žilinčár-Cipán a jeho rodina. Drotárska dielňa Žilinčár – Sako.* Žilina: Facta Non Verba, o.z., 2012.
- FAPŠO, L. – MRVA, M.: *Rozpomienky na drotárov: rodiny Ninis – Labaj.* Žilina: Facta Non Verba, o.z., 2015.
- FERKO, V.: *Svetom, moje, svetom...* 2. vyd. Bratislava: Tatran, 1985.
- GULEJA, K.: *Svet drotárov.* Martin: Matica slovenská, 1992.
- HALLONOVÁ, K.: Slovenské drotárstvo kedysi a dnes. *Pamiatky a múzeá*. 1998, roč. 47, č. 3, s. 46-50.
- HALLONOVÁ, K.: Od remesla k umeniu. In: Adamusová, J. et al.: *Drotárstvo: Veľká kniha o slovenskom drotárstve.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline; Čadca: Kysucké múzeum v Čadci, 2010, s. 86-90.
- HALLONOVÁ, K.: Remeslo dnes. In: Adamusová, J. et al.: *Drotárstvo: Veľká kniha o slovenskom drotárstve.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline; Čadca: Kysucké múzeum v Čadci, 2010, s. 91-109.
- KLAPITA, M.: Slovenské drotárstvo v histórii a tradícii. In: *Drotárstvo ako remeslo, umenie a podnikateľská aktivita. Zborník z konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti 50. výročia vzniku Mestského múzea v Žiline 2. a 3. júna 1992.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline, 1992, s. 43-45.
- KOLEMBUS, P.: Filip Klučiarovský o tvorbe veľkoplošnej malby drotára v Čadci: *Ľudia majú radosť zo zmeny. moje Kysuce.sk*, 16.8.2023, [online] (cit. 23-02-2026) Dostupné na: <https://www.mojekysuce.sk/spravodajstvo/filip-dalas-o-tvorbe-velkoplosnej-malby-drotara-ludia-maju-radost-zo-zmeny>.

- KOMA, J.: Spišské drotárstvo. In: *Drotárstvo ako remeslo, umenie a podnikateľská aktivita. Zborník z konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti 50. výročia vzniku Mestského múzea v Žiline 2. a 3. júna 1992.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline, 1992, s.55-58.
- KONTRIK, A.: Sociálna situácia drotárov z Kysúc v medzivojnovom období. In: Hallon, L. – Jesenský, M. – Sabol, M. (eds.): *Kysuce v XX. storočí. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci*, 2012, s. 289-315.
- KONTRIK, A.: Výrobky drotárov z Kysúc (19. storočie – medzivojnové obdobie). In: *Zborník Kysuckého múzea v Čadci 13/2010. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci*, 2010a, s. 86-105.
- KONTRIK, A.: Medzi dvoma vojnami. In: Adamusová, J. et al.: *Drotárstvo: Veľká kniha o slovenskom drotárstve.* Martin: Matica slovenská; Žilina: Považské múzeum v Žiline; Čadca: Kysucké múzeum v Čadci, 2010b, s. 63-71.
- KONTRIK, A.: Sociálna situácia drotárov z Kysúc v medzivojnovom období. In: Hallon, L. – Jesenský, M. – Sabol, M. (eds.): *Kysuce v XX. storočí. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci*, 2012, s. 289-315.
- KONTRIK, A.: Migrácie kysuckých drotárov na územie Čiech, Moravy a Sliezska v medzivojnovom období. *Národopisný věstník*. 2018, roč. 35 (77), č. 1, s. 56-73.
- KONTRIK, A.: Drotári a drotárstvo. *Kysucký múzejník: elektronický populárno-vedecký časopis Kysuckého múzea v Čadci*. 2020, roč. 1, č. 1, s. 12-17. [online] (cit. 21-02-2026) Dostupné na: <https://pdf.istranka.sk/muzeum/mujejnik12020.pdf>.
- KONTRIK, A.: Drotári zo Zákopčia v medzivojnovom období, 1. časť. *Kysucký múzejník: elektronický populárno-vedecký časopis Kysuckého múzea*, roč. 3, č. 2, 2022, s. 16-33.
- KONTRIK, A.: Drotári zo Zákopčia v medzivojnovom období, 2. časť. *Kysucký múzejník: elektronický populárno-vedecký časopis Kysuckého múzea*, roč. 4, č. 2, 2023, s. 22-27.
- KRIŠKOVÁ, Z.: Kultúrne dedičstvo a jeho potenciál v kontexte udržateľného rozvoja (modrotlač ako kultúrnoidentifikačný prvok na Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva). *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*. 2018, roč. 6, č. 2, s. 95-106.
- LUTHER, D.: Kultúrne dedičstvo, identita a turizmus. In: *Revitalizácia tradičnej kultúry a lokálna identita.* Krakov: Spolok Slovákov v Poľsku, 2013, s. 23-40.
- PAVLÍK, A.: Vývin drotárstva na severozápadnom Slovensku do prvej svetovej vojny. In: *Zborník Spoločenské vedy – História 1.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1968, s. 69-133.
- PAVLÍK, A.: *Drotárstvo na severozápadnom Slovensku. Matičné čítanie.* 1976, roč. 9, č. 2, s. 9.
- PRANDA, A.: Príčiny vzniku a rozvoja doplnkových zamestnaní na Kysuciach. 1. časť. *Slovenský národopis*. 1965, roč. 13, č. 4, s. 431-479.
- PRANDA, A.: Príčiny vzniku a rozvoja doplnkových zamestnaní na Kysuciach. 2. časť. *Slovenský národopis*. 1966, roč. 14, č. 1, s. 3-61.
- PRANDA, A.: Slovenské drotárstvo. *Sloboda*. 1978, roč. 33, č. 47, s. 5.
- PRANDA, A.: Vandrovne zamestnania. In: *Zborník Kysuckého múzea 8/1989. Čadca: Kysucké múzeum v Čadci*, 1989, s. 59-78.
- Svetom: 50 rokov výrobného družstva. Zborník.* Martin: Osveta, 1991.
- ŠUSTEKOVÁ, I.: Podomoví obchodníci z Kysúc. *Nitra: UKF v Nitre*, 2008.
- Dokumentácia a ochrana drotárstva v Považskom múzeu v Žiline. Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru.* 2017, [online] (cit. 23-02-2026) Dostupné na: <https://www.ludovakultura.sk/zoznam-nkd/dokumentacia-a-ochrana-drotarstva-v-povazskom-muzeu-v-ziline/>.
- Drotárstvo zapísané do zoznamu UNESCO. Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru.* 2019, [online] (cit. 23-02-2026) Dostupné na: <https://www.ludovakultura.sk/drotarstvo-zapisane-do-unesco/>.

FB Juraj Šerík. 2026, [online] (cit. 23-02-2026) Dostupné na: https://www.facebook.com/juraj.serik/?locale=sk_SK

Srdce pre Slovensko. Život Žiliny, 31.5.2013 [online] (cit. 23-02-2026) Dostupné na: <https://zilina-gallery.sk/picture.php?/31807/category/2447>.

Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, pobočka Čadca, fond Okresný úrad Čadca, inventárne číslo 133, kartón 50/1947.

Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, pobočka Čadca, fond Okresný úrad Kysucké Nové Mesto, inventárne číslo 211, kartón 134/1930.

Kontakt:

doc. PhDr. Ivana Kontriková Šusteková, PhD.
ÚMKTKE FF UKF v Nitre
Štefánikova 67
949 01 Nitra
E-mail: iksustekova@ukf.sk

Obrázok č. 1: Umelecký drotár Juraj Šerík v dielni Drotárskeho múzea Jozefa Holánika Bakela v Dlhom Poli

Zdroj: Ivana Kontriková Šusteková, Dlhé Pole, 2024

Obrázok č. 2: Juraj Šerík so *Srdcom pre Slovensko* na XIX. ročníku Staromestských slávností v Žiline (30. mája – 1. júna 2013)

Zdroj: Srdce pre Slovensko (2013)

Obrázok č. 3: Murál Drotár na stene lekárne Fontána v Čadci

Zdroj: Ivana Kontriková Šusteková, Čadca, 2025